

V Praze dne 22. dubna 1968

Č.j.: 010/1206/68

Vážený soudruhu,

obrodný proces, který v naší společnosti nastal v tomto roce po zasedání prosincového a lednového pléna ÚV KSČ a po plénu dubnovém, má svoje opodstatnění a projevuje se různými formami. My, jako hospodářští pracovníci všech stupňů, jsme povinni vytvářet podmínky pro to, aby demokratizační proces v našem státě probíhal správným způsobem, aby byl zaměřen na kritiku chyb, aby byly odstraňovány nedostatky, které brání rychlejšímu postupu naší společnosti vpřed a aby obrodný proces v oblasti ekonomické sféry sehrál svoji pozitivní úlohu.

Za poslední 2 měsíce vyskytla se celá řada požadavků různého druhu i sociálního charakteru, například okamžitého zvýšení mezd, vystoupení z dosavadních integračních svazků, požadavky na změny statutů závodů na podnik, požadavky podniků na samostatnou existenci mimo stávající seskupení atd. Takové případy vyžadují od všech stupňů bezprostřední a rychlou reakci, zaujetí operativního, ale současně uváženého stanoviska. Požadavky jsou motivovány tím, že veřejné mínění pomocí všech přístupných komunikačních prostředků je získáváno pro progresivní názory a prostor pro komplexní uplatnění nové soustavy řízení, jemuž ani dnešní organizační seskupení podniků ani metody práce ministerstev v mnohých případech neodpovídají. Komplexní uplatnění nové soustavy řízení vylučuje jakékoliv administrativní a byrokratické zásahy a snaha uplatnit

urychleně novou soustavu řízení je správná. Klade se však otázka, jakou formou máme reagovat a jak máme přistupovat k této skutečnosti my, na úseku hutí a strojírenství.

Vedení ministerstva, spolu se všemi pracovníky ministerstva těžkého průmyslu, na veřejném aktivu komunistů, a generální ředitelé na poradě, která se konala na ministerstvu 2. dubna t.r., přihlásili se k současnému obrodnému procesu. Jsme si všichni vědomi nutnosti odstranit z naší práce celou řadu direktivních a administrativních zásahů, které podvazují uplatňování iniciativy pracovních kolektivů. Přitom je třeba si uvědomit, že současný stav administrativního řízení je dán platnými směrnicemi, vyhláškami, zákonnými opatřeními atd.

Vláda v měsíci březnu přijala pro svoji práci nové zásady, které v podstatě formulují i činnost ministerstev jako odborných orgánů vlády; tyto se budou zabývat zejména perspektivním rozvojem svěřených odvětví a přípravou ekonomických pravidel, analytickými pracemi, vykonáváním státního dozoru a ochranou celospolečenských zájmů a jejich prosazováním zvláště v těch oblastech ekonomické sféry, ve kterých ještě není možné v plném rozsahu uplatnit ekonomické řízení.

Vedení ministerstva těžkého průmyslu považuje zásady vyslovené v akčním programu Komunistické strany Československa a ve III. variantě materiálu o postavení, úloze a řízení socialistických průmyslových podniků k otázkám procesu seskupování a sdružování podniků na ekonomické bázi anebo potřeby v zájmu sdružených podniků za správné. Jsme toho názoru, že nové pojetí socialistického

průmyslového podniku, jak je v zásadách stanoví akční program strany, je správné, neboť podnik bude nést všechny důsledky své podnikatelské činnosti - kladné i záporné - a naše podniky dostanou úplně jinou náplň a prostor pro podnikání. Aby se mohlo přejít na takový typ sdružování a aby se mohly vytvořit podmínky pro takové postavení socialistického průmyslového podniku, o jakých se hovoří v akčním programu strany, není možné tuto situaci řešit ve všech případech okamžitě; existující podniky, generální ředitelství a integrační svazky svou tříletou činností vytvořily celou řadu dlouhodobých ekonomických zájmů, které mají charakter perspektivních opatření. Mnohá seskupení přijala velmi progresivní koncepce dalšího rozvoje uspořádání jednotlivých výrobních oborů, z kterých není možné okamžitě vystupovat, protože by mohlo dojít k celé řadě poruch v národním hospodářství.

Proto na základě akčního programu strany připraví vláda v přiměřeně krátkém období opatření, která umožní přeměnit dnešní oborová integrační sdružení z povinných organizačních článků na dobrovolná sdružení, tzn., že podniky musí dostat právo za určitých podmínek z dnešních sdružení vystoupit, zakládat nová sdružení nebo podnikat samostatně mimo sdružení. Obsah činnosti existujících nebo nově založených integračních sdružení by měl být přitom zásadně určován podniky, které jsou členy sdružení.

Na základě těchto pravidel bude možno řešit všechny požadavky na revizi dosavadního začlenění závodů do podniků, podniků do generálních ředitelství atd.

Připomínáme všem podřízeným organizacím, že ekonomicky silná výrobní seskupení mají svoje opodstatnění ve všech vyspělých ekonomikách. V těžkém průmyslu ve vyspělých ekonomikách na celém světě neustále pokračuje zvyšování

koncentrace kapitálu, zvyšování koncentrace výrobních prostředků, které umožňují uskutečňovat kooperaci, specializaci, dělbu práce; tato v zápětí potom přináší vysoký prospěch v produktivitě práce, v nízkých výrobních nákladech, v kladech a možnostech expanze v podnikání na domácím trhu i zahraničních trzích.

Jame toho názoru, že v této časové etapě musíme zvolit následující postup:

Do doby než vláda zpracuje a přijme pravidla, zásady pro event. dezintegrační procesy, do doby než bude schválena III. varianta materiálu o postavení, úloze a řízení socialistického průmyslového podniku, která má být diskutována v našem národním hospodářství v průběhu II. čtvrtletí t.r., není možné unáhleným způsobem, nesprávnými metodami, ultimativními požadavky ani výhrůžkami stávkou požadovat řešení některých případů. Domníváme se, že tato etapa by měla být využita k tomu, abyste všichni ve svých podnicích spolu s vašimi stranickými i odborovými organizacemi velmi aktivním způsobem rozpracovali akční program strany na svoje podmínky, abyste aktivním způsobem zaujali stanovisko v diskusi k materiálu o postavení, úloze a řízení socialistického průmyslového podniku v naší republice. Dále je třeba, abyste na základě technických a ekonomických kritérií a ve vzájemné spolupráci jako ředitelé závodů, ředitelé podniků a generální ředitelé hledali optimální uspořádání struktury výrobně technické základy ministerstva těžkého průmyslu do takových svazků, které budou plnit nové moderní poslání, kdy seskupení podniků reprezentované dosavadními generálními ředitelstvími nebo budoucími integračními formami, budou účelně plnit vyšší podnikatelské funkce

a vykonávat činnosti, které pro jednotlivé podniky budou znamenat pomoc a ekonomické výhody, jichž nemohou dosáhnout v podmínkách svého osamocení.

Proto by v této etapě mělo být využito času k intenzivní přípravě a realizaci požadavků nového způsobu řízení ekonomiky v našem státě v souladu s vymezením nové působnosti vlády, působnosti ministerstev, seskupení, podniků i závodů.

Domníváme se, že některé okrajové problémy, které se zdají relativně velmi významné, např. přeměny závodu ZSE Teplice na podnik, nebo jiné případy je možné řešit dohodou a po důkladném ekonomickém rozboru uváženě a beze spěchu; takovýchto případů by nemělo být mnoho. Proces přípravy nového pojetí sdružení na základě technickoekonomické analýzy bude usměrňován ministerstvem; ubezpečujeme Vás, že nebudeme používat v tomto procesu administrativních zásahů. Naopak, budeme aktivně napomáhat tomu, aby organizační uspořádání našich hutnických a strojírenských podniků a jejich sdružování včetně sdružování v oblasti zahraničního obchodu bylo prováděno v souladu s přijatými názory na pojetí funkcí těchto orgánů v akčním programu strany s vyloučením jakýchkoliv administrativních zásahů. V souladu s akčním programem strany jsme toho názoru, že všechny tyto problémy by neměly být řešeny jako jednorázová akce, nýbrž jako časově delší proces, ve kterém bude možno správným způsobem zaujmout stanovisko ke všem složitým otázkám, které v oblasti závodů, podniků i seskupení od roku 1965, případně z dřívějších období, postupně narostly.

Pokud se týká sociálních požadavků, které jsou charakterizovány tendencí okamžitého zvyšování výdělků a v některých případech voláním po okamžitém snižování pracovní doby, jakož i vymáháním dalších požadavků sociálního charakteru,

chceme k tomu říci, že oprávněné požadavky budou postupně řešeny. Velmi vážně však připomínáme, že takové formy řešení, jako jsou v některých případech používány, nejsou důstojné naší socialistické společnosti. Postup, jaký byl v souvislosti s tím v některých případech zvolen, neodpovídá zásadám akčního programu. Vláda, jak vyplývá z jejího prohlášení, chce prosazovat politiku dalšího růstu reálných mezd. Přitom bude vycházet také z toho, že mzdový vývoj vzniká na základě kolektivních smluv v procesu jednání mezi pracujícími reprezentovanými odborovou organizací a vedením podniků. Pracující jsou zároveň spolupodnikateli socialistických podniků, a proto si musí být vědomí, že růst jejich mezd závisí na tom, jak budou lépe využívat rezerv ve výrobě, zvyšovat kvalitu výrobků i pracovní kázeň, a jak si tedy na růst mezd vydělají růstem důchodu. Vláda bude tento proces ovlivňovat mzdově-politickými předpisy, bude vést k tomu, aby šlo jen o oprávněný růst mezd a bude se zvláštním důrazem na rozvoj výroby, služeb i dovoz spotřebního zboží usilovat o vytváření reálných podmínek pro krytí tohoto oprávněného růstu mezd. Přitom je možno za oprávněný požadovat jen takový růst mezd, který odpovídá růstu reálného hrubého důchodu a reálné produktivity práce.

Celá naše společnost je přesvědčena, že je třeba řešit otázky rychlejšího zvyšování životní úrovně, složité problémy, které existují v naší dopravě, složité otázky v naší bytové výstavbě, v důchodovém zabezpečení atd. Není je však možno řešit jednorázovou úpravou výdělků, nýbrž postupně.

Všechny tyto otázky je třeba velmi solidním, správným způsobem vysvětlovat podnikovým kolektivům na schůzích cechů a dílen, přesvědčovat a získávat tyto kolektivy lidí pro realizaci

konkrétních úkolů na základě akčního programu a v optimální míře se snažit vyloučit nesprávnými formami vynucované odpovědi v ultimativních termínech.

Znovu zdůrazňujeme, že naše ekonomika může řešit zvyšování životní úrovně jen využitím rezerv, které existují v našem národním hospodářství, jen zvyšováním produktivity práce, jen lepším využíváním základních prostředků, tedy cestami intenzivního rozvoje, který se týká každého našeho pracoviště, každé dílny, cechu, závodu, podniku i sdružení.

Obracíme se na Vás proto, že v některých případech nejsou správně pochopeny otázky, které byly na posledních plénech ÚV KSČ projednávány; předpokládáme, že ve velmi krátkém období uspořádá ministerstvo těžkého průmyslu aktivity, na kterých se setká vedení ministerstva s Vámi - řediteli závodů, podniků a generálních ředitelství, ústavů a ostatních organizací. Doporučujeme, abyste tento dopis projednali v odborových i stranických organizacích, abyste pro organizovaný postup a urychlenou realizaci akčního programu získali všechny pracující. Jen takovýmto způsobem se nám může podařit splnit poslání, které naše hutnictví a strojírenství v naší ekonomice, domácím i zahraničním obchodě má pro rozvoj a budování socialismu.

Se soudružským pozdravem

Generálním ředitelům, ředitelům podniků,
ředitelům závodů a ostatních organizací
těžkého průmyslu